

Адыгэ Республикаем и Правительствэ иғъэзет

Лъэпкъ проектыр Адыгеим зэрэшагъэцакIэрэм тегущыIагъэх

Урысие Федерацием и Правительствэ и Тхъаматэ игуадзэу Виктория Абрамченкэмрэ Адыгэ Республикэм и Лышьхъэу Къумпыл Муратрэ тыгъусасэ Москва зэукигъэу щызэдирялагъ.

Экологием, тыкъэзыуцухъэрэ дунаим якъеухъумэн, мэзым иғъэфедэн, коммунальне пыдзэфэ пытхэм зэрэдэзеклощхэм, АПК-м хэхъонигъэе егъешыгъэнэм яхыгъэ Ioфыгъохъем атегущыIагъех.

Адыгеим и Лышьхъэ Виктория Абрамченкэм къифилтагъ лъэпкъ проектэу «Экология» зыфиорэр республикэм зэрэшагъэцакIэрэм, Адыгеим ичыюпс байныгъэ икъеухъумэнкэ Ioфтыхъабзэу зэрхъэхэрэм афэгъехыгъэу.

Шыгу къетэгъэжылы лъэпкъ проектэу «Экология» зыфиорэр диштэу 2020-рэ ильесим сомэ миллион 97,62-рэ къызэрэхагъэгъигъэр. ШэкIогъур имыкъизэ а мылькур къызфа-гъэфедэнэу раҳуухъ. Лъэпкъ проектыр диштэу посыр алекIэзыгъахъэрэ псөолытум ишын аухышт, коммунальне пыдзэфэ

пытхэр Iузыщыре къулыкъухъэм хэхъонигъэе ягъешыгъенэм епхыгъэ Ioфыгъохъэм адзлахъях.

ПсыкъэкIуалхъэм якъеухъумэн, республикэм ипсыхъохъими, гидротехническэ псэуалхъеми Ioфтыхъабзэхэр атегущыIагъехъянхэм лъэшэу аналэ атърагъеты. Машлом игъекIосэнкэлэ республикэм ишыкIэгъэ техникиемрэ оборудованиемрэ илэх, мылькоу къыфатлупщиgъэр зэрэштиеу къызфигъэфедагъ. Мэз промышленнэ комплексми хэхъонигъэе ешы. 2020-рэ ильесим иапэрэ мэзибгъу пхъэр обработке шыгъэнымкэ ыкыи ашт пкыгъохъэр хэшыкIыгъэнхэмкэ индексим хэхъуагъ.

Зэукигъум экологием, тыкъэзыуцухъэрэ дунаим якъеухъумэн епхыгъэ Ioфыгъохъэм щалтыгъэсигъех, ахэм язашхынкэ пшъерылтэу щыгъехэм

атегущыIагъех. Колхидскэ хэшьаем икъеухъумэнкэ амалэу зэрхъагъэхэм Адыгеим и Лышьхъэ ягъуу къышыгъ. Хэшьехъэр къызэтегъэнэжыгъэнхэм пае федеральне гуччэрэ экологическэ организациемхэмэ Ioфтыхъебзэ гъэнэфагъэхэр зэрхъагъех. Волонтер движениеу «Тлъапсэ къэтэжъугъэхъум» зыфиорэр зэхашаагъ. Республикаэр зыпштэкIэ, гектари 4,5-мэхъшаагер къашэхъ.

Джащ фэдэу республикэм исхэр лъэшэу егъэгумэкIыхыгъаэр зыгъекIодырэ пхъацIэр бэгъон зэрильэкъытим. Адыгеим и Лышьхъэ игоу ылъэгъугъ чыыгэе мэзхэр мыкодынхэм, зэрар къезыхырэ хъацIэ-плацIэхэм ябэнүжыгъэным апае федеральне законодательнэ, шэпхъэ-правовой актхэм зэхъокыныгъэхэр афашынхэу.

«Адыгеир зиэкологие къэбзэ шылтырхэм ащиц Жыр, посыр зэрэкъабзэхэм, къушхъэлэ чылгэ, мэз даххэм зеклюхэр бэу къызылтаящх. Тичыолс къэкIуалхъэм тарэгушхо, ахэм якъызэтегъэнэжылы лъэшэу тынаэ тетгъеты. Аш пае лъэпкъ проектэу «Экология» зыфиорэр къытитирэ амалхэр зэкIикъоу тэгъэфедэх. Тыкъэзыуцухъэрэ дунаим икъеухъумэн епхыгъэ программэхэмрэ проектхэмрэ ягъэцкIэнкэ федеральне гуччэм талэкIи Iылгэгъуу къытитынэу тыщэгугъы», — къыуагъ Къумпыл Мурат.

Мэкъу-мэшымрэ агропромышленнэ комплексимрэ альэныкъоукэ къералыгъо политикиэ зэрхъэрэм епхыгъэ Ioфыгъохъэм шыхъафэу атегущыIагъэх. Мыгъэ республикэм лэжыгъэ тонн мин 735,9-рэ къышахъыжыгъ. Пстэумкэл бжыхъэсэ тонн мин 553-рэ ауѓо-ижыгъ. ГъэрекIорэм егъепшагъэмэ, ар процент 15-кэ нахьыб. 2020-рэ ильесим иапэрэ мэзибгъу сомэ миллиард 20,9-рэ зыосэ мэкъумэш продукцие къыдагъэгъигъ. ГъэрекIорэм елъытыгъэмэ, ар проценти 106,1-рэ мэхъу. Сомэ миллиард 19 зыосэ гъомылапхъэ къыда-

гъэкыгъ. ГъэрекIорэм ар егъепшагъэмэ, проценти 119,6-рэ зэрэхъурэр.

Чыыгхэтэ лэжынми, сэншхъэхэм якъэгъэкIыни республикэм мэхъанэшхо щыраты. 2020-рэ ильесим сэншхъэ лъэпкъхэу «Каберне», «Мерло» зыфиохэрэм афэдэхэу тонни 130-рэ ауѓоижыгъ. 2021-рэ ильесим къышегъэжъагъэу республикэм и АПК ильэнкъоххэу анахъэу анаэ зытырагъэтышхэм сэншхъэм илэжыни ахагъэхъащ.

Лъэпкъ проектэу «Экология» зыфиорэр диштэу Адыгеим щыззерахъэрэ нэмикі Ioфтыхъабзэхэм зытатуу юртагъэхъи Урысие и Правительствэ и Тхъаматэ игуадзэу Виктория Абрамченкэм къадыригъештагъ. Республикаэм ыпашхъэ ит пшъерылхъэу федеральне Iэпилгэгъуу зищыкIагъэхэм апае Урысие Федерацием и Правительствэ иведомствэхэм япашхэм пшъерыль гъэнэфагъэхэр зэрафашыштхэр ашт къыуагъ.

Адыгэ Республикэм
и Лышьхъэ
ипрес-къулыкъу

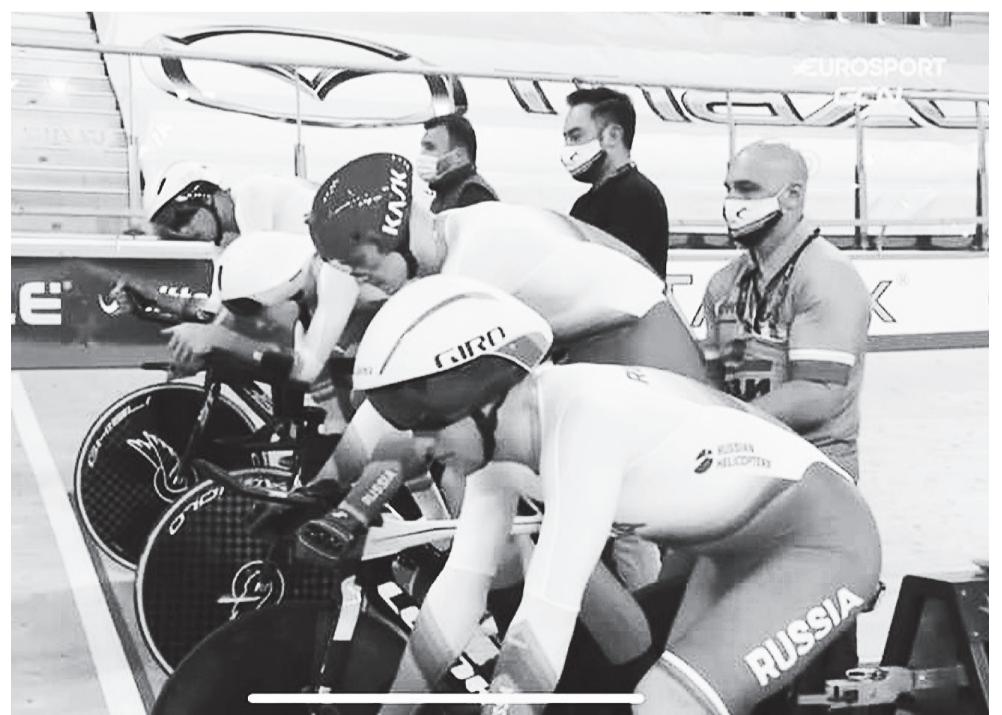
Александр Евтушенкэм дышъэ медаль къыхыгъ

Адыгэ Республикэм щыщ Александр Евтушенкэм күшхъэфэчье спортымкэ Европэм изэнэкъоу Болгарием щыкIорэм дышъэ медаль къышихыгъ.

Күшхъэфэчье спортымкэ Урысиеюм ихэши-пкыгъэ командэ хэтхэ Александр Евтушенкэм, Александр Дубченкэм, Лев Гоновым ыкы Никита Берсневым ухазырыны-

гъэ дэгъу къагъэлгэгъуагъ, команднэ зэнэкъоуухъэмкэ зэкIеми ашт ишыгъэх. ХагъеунэфыкIыре чын-пхэхэр къыдахыгъэх Италии ыкы Швейцарием якомандхэм.

Адыгэ Республикэм и Лышьхъэу Къумпыл Мурат теклонигъэ къыдэзыхыгъэ Александр Евтушенкэм фэгушуагъ ыкы талэкIи гъэхъэгъэшүхэр ышынхэу фэлъэуагъ.

Хъатмэ язэман къышежъэрэ тарихъыр

**? Исхъакъ, сыд фэдэрэ тхыгъэу
уикъэлэмыйнэ къычІэкІырэми
зы тарихъ лъансэ горэ иІэу
щыт. Зичэзыу ЙофиІагъэр ли-
тературэм ишэнхъэ хъалэмэт-
мэ арытэу тхыгъэ. Сыд аиц къе-
жьсанІэ фэхъугъэр?**

A black and white illustration of a traditional Central Asian cart pulled by two horses, with a person seated on it. The cart is heavily laden with goods, including what appears to be a large sack or barrel. The scene is set outdoors, possibly in a market or on a journey. The style is reminiscent of traditional book illustrations.

— Сэсицыкүгөм щегъэжъагъеу литературәр зыфәдәр кызыгурымыштыгъеми, ригүщыләхә зыхъуктә, тхаклохәм аңа кырало зыхъуктә сшоғъашшәгъонәу сыйкәтәджыгъ. Ау алә адигә гүщыләм, адигабзәм ялешшүгъе зыщысшагъер сятәжъ ихъактәш. Сянәктә сятәжъ ары. Тяте ильяс 45-рә нахъ кымыгъашшагъеу дунаим зехъожым, тызәрищеләжъи, зәшиплым типпугъ, тиләжъыгъ. Тадәжъ къаклоштыгъе тигъунәгъу лыжъхәр. Ахәм ягукъекъыжъхәр, пышсәхәр, лорыуатәхәр, нарт эпосеу джы зигугуу тышырәр кылатат зыхъуктә сшоғъашшәгъонәу сядәуштүгъ. Ау апәдәдә адигә мәкъамәр зыщызәхесхыгъе сышынахъожъхәр еджәхәу кызыкъыжъхәктә, унәмкә къаратыгъе усәхәр зерагъашшә зехъур арыгъе. Апәу зиусе зәхесхыгъе Хъаткью Ахъымед ары. Хъаткью Ахъымед сә ныбжы сльегъуттәп, сытепльягъе ыкти. Ау аш иусәхәр зерагъашшә зыхъуктә, сыйкәтәдәлүкүмә сшоғъашшәгъонәу, мәкъамәр зерегъәпсигъе, сыгу исыубыттуу сатыр зыттүшхәр — джары алә дәдә сә адигә литературәм сыхәзыща гъер. Ау аш ыпектә, я 3-рә классым тисеу, кіләзегъеджә гъашшәгъон тида, ар Пышунәл Юсыиф, тичилә щыщ. Иккәләгъум Каир, диным пылы университеттүм шеджагъ. Кыуухи кызызкүжым, Октябрә революциер къәхъуи, ежъ зыфеджагъемкә һоф ымышшәу, кіләзегъаджәу тә тыригъеджагъ. Апәрә — яппләнәрә классхәм тащеджә зехъум, ежъ географиер, арифметикәр, тарихыр нәмымкә классхәм щаригъеккүтүштүгъе.

?

ҮикІэлэгъаджэ техыгъэ об- разыр сыйдэүүщтэу тхыгъэм къышыптыгъа?

дахь, ты вэлсы, ожыхъя. Нетъ обх къеъхъы, ошъуапщэ. Шъуащымъ зыгорэ къатхын альэкына?» Усэ цыккуми, ежь епльыккэу дунаим фырилэр къытилоти, тигъэтхыщтыгъях. Унэм тыккызыккожыккэ, зыгорэхэр ттхыщтыгъях сэри, къыз-деджэрэ сишъэогъухэми. Ау ахэм къагурымы! Орэм фэдэу, гущы! Эм пае, уашъом уипльэмэ пщаѓар, пщэ нэгынфхэр щесых. «Пщэу щесырэр шым фэд» зыслюккэ, «сыда мы къаплохэрэр, аш фэдэ тльэгъурэп?» къысаюштыгъ. Тянэ мыш фэдэу къысиоштыгъ сэ къысфэгъэхъыгъэу: «Сэ зыгорэ къызыуаслюккэ, къэслуагъэр чыгум нэмисэу къыб-гурэо, мыдрэ пшинахыжхъем къагу-

Адыгэ, Къэбэртэе-Бэлькъар, Къэрэщэе-Шэрджэс республикэхэм яльэпкъ тхаклоу Мэн-башэ Исхыакъ итхылыкъэу «Зэман чыжъэм иджэрпэджэжь. Хъатмэ япчыхъэ тюкъ» зы-фиорэм ляпсэу, къежъаплэу фэхъугъэр, кызтегущылэрэр, лъэпкъ мэхъанэ зиэ юфы-гъохэу кыщицэтыгъэхэр, непэрэ уахътэм ахэр зэрэдыштэхэрэр зэдгашшэмэ тшлонгъоу авторым зыгудгъэклагъ ыкли гушылэгъу тыфэхъугъ.

фиорэ къалэм пэблагь ар, аш къыдэфагь, ахэр ылтэгүүгэх. Ахэм аптыл шиэнгээлэжкмэ алыкгэлгэагь, ежь епллыг клау илэр лыжымэ къафелуатэ, хъакгэшмийн къышцээрэугъоигъехэм сэри сахэс. Сэлгэшшишээрэгээсээхэм ылпэлэ — тиллыхъяар къэзэрэугъоинхэм ылпэлэ хъакгэшмийн къызэлусхыщтыгъ. Ящыкгэлэгээсээхэм ылпэлэ хъоцогчыгъ, остыгъэм фэтагын изгъяа хъоцогчыгъ, спъэкгэштигъ, хэзгъянэштигъ. Сэ сядэуштигъ. Джа лъэхъаным бэхъяатхэм афэгээхыгъяа сэ зэхэсхыгъэрэл. Лыжъхэр зызэлукгэхкэлэ, бэмэ атегущын эштигъяа. Уахьтэу ежхэр зыхэтигъэхэр, я 30 — 40-рэ ильэсхэр арыгъяа. Хэгъэгүй зэошхор къежъэним ылпэлэ Фин заорчилж, зэрэштигъэр, Граждан заорчилж, зэрэштигъэр, я 30-рэ ильэсхэм ялъэхъаным ылпэлэ цыифхэм къинэу альгэгүүгъэр: хъанс гъээ тэсвэртэйнхэм зыфесакхээзэ атегущын эштигъяа. А упчлэхэр зэрэтигъын эштигъяа, Пиццанел Юсыифын зыфаскорэр, тхылтым ыцэлэхэр эштигъяа. Нахын мишшеми, ар къагурыштэдэгээсээхэм зыфаскорэр, тхылтым ыцэлэхэр эштигъяа.

? Зэман зэфэишъяфхэр тхыгъэм сыйдэүүштэу ѵзызэбгъэйгъэхэ? Сыйд ІэнпїІэгъу къын-фэхъугъэр?

— Тхыльэу къыдэкыгъэр зыфэгъэхыгъэр 1930 — 1940-рэ ильэсхэм тиҳэгъэу щыхуущтыгъэ-щышлэштыгъэм, ахэм сэ сиобразхэр атэзгэгүштигъэрээз, Хят лъэнэйкъом зыфағьаззэштыгъ. Аш къыщыхуухэрэр, мыдкэ къыщыхуухэрэр зэтэфэх. Клеклэу къэплон зыхуклэ, тэ, адигэ лъэпкъэу дунаим тетым, «тыадыг» зэтэложы тэр-тэрэу, анах лъэпкъыжъэу дунаим тетмэ тащыц. Аш игугуу сэшы, сыда пломэ шэныгъэлэжхэу, цыф гъэшлэгъонхэу ильэс 200 — 300-кэ узэклэблэжкьмэ тэ къытхэхьягъэхэм къыталолагъэр дэгъоу зээгъэшлагъэх. Ахэм къалорэр — анах лъэпкъыжъэу дунаим тетмэ тащыц. Лъэпкъыж 36-рэу дунаим тетэу зигугуу ашырэмэ тахэт. Ныбжыкылэу тхэрэмэ ясэло: «Лъэпкъым иуз, лъэпкъым игушуагьо уимыузэу, уимыгушуагьо утхэн пльэкыщтэп!» Ар зызэхапшилэклэ, лъэпкъым уфешуаштэшт,

уфетхэшт. Адыгэгу сиla пломэ, сиlэү зысэлъялтэжбы. Стхыгъэхэм ахэр къа щысэло. Джыри ильэс 50, ильэси 100 горэ къэдгъэшлэнэ сэлошь сегупшысэ Дунаим лъэпкыбы теклодыкыигь тэш нахьи нахь лъэпкыышхохэу, лъэпкь цы

күхэуи. Ар къыттымышынным пае зыкъетыхумэжкын фае. Тыбзэ, тиадыгэ шэнхэр, тизэхэтыкэхэр — джахэр тиньбжыкIеу къыткэххуяхэрэм агурыдгэлонхэ фае. Ар къызежжээн фаер унагьор ары. Джар къыткэххуяхэрэ ныбжыкIехэм агурыдгайло зыхукIе, джыри ильэсийшэ горэ къэдгэшэн. Ильэс мин пчагьэрэ дунаим тытетыгь. Джыри тытетынэу къысшошы. Тытезгэтийштыр джа зигугуу къэсшыгъэ Адыгэ Хабзэр ары. «Глобализация» зыфалорэ дунаим нахь иным нахь цыкликур щедыры. Нахь иным нахь цыкликум шъяхакло рехы. Аш тыхэмымыкIодэнэу ары. Етланы загъорэ тыхэкIодэштэу къысшошы. Глобализацием ихьарэз тырельашьо жым. Ар къыттымышынным фэшI, тызтехьеэрэм зыщидгээпытэним пае, тэр-тэрэу зытыхумэжкын фае. Адыгэ лъэпкыр лъэпк зэфэшхъяфэу зэтетыгь — кIэмгуехэр, абдахэхэр, бжъэдьгүхэр, къэбэртаехэр, шапсыгъэхэр, хъатхэр, гүшынэм фэшI. ХъакIещым щызэхсхыщтыгъэхэр: «Бжъэдьгү хэгъэтуу сышылагь», «КIэмгүе хэгъэтуу тыкъикыжыгь», «Къэбэртээ хэгъэгум тызэклом», «Щэргджэс хэгъэгум тызэклом» — егашшIем адыгэр зэгупшысагъэр ихэгъэтуу ары. «Хэгъэтуу тилагьа, тимылагьа?» зылохэрэм адэзгаштэуи, адесымгаштэуи мэхьу. Хэгъэтуу зэхэтшэн тэ тлъэкIыгъэп, ау тиадыгэ пышсэхэм, ти Нарт эпос кыыкIэнэгъэхэм уяджэ зыхукIе, аш фэдэ зэрэшылагъэр къыдгурлыон фае. «Синдика» зыфалоштыгъэ хэгъэтуу тилагь. Щылэжьэп ар. Хъат хэгъэгур джыдэдэм Тыркуе хэгъэгур зэрысым итыгь, Азие цыкликIе еджэштыгъэх. Тхыльтыр стхын зэхъум, бэмэ сяджагь сэ, сыйхэнимылпэкI ренэу ары зэрэшшырэр — тарихь лъапсэр умышшIеу птхын пльэкIыщтэп. Совет хэгъэгур тиэ зэхъум шIэнныгэлэжьэу тилагъэхэм хъатхэм афэгъэххыгъэу атхыгъэхэр, IекIыб къэралхэм яшIэнныгэлэжхэу нэкIубгьо 300 — 500-р къыдээгыгээкIыгъэхэм нэмынцыбзэки, инджылызыбзэки атхыгъэхеу зэдээкIыгъэхэм сяджагь. 1989-рэ ильэсүм СССР-м и Авшээрэ Совет сыйхэт зэхъум нэйусэ сыйфэхүүгъягь Ардинбэ Владислав. Аш ыүж етланэ ар Абхазын иапэрэ Президент хъугъягъэ. Зы комиссие тызэдыхэтыгь, ильэсичим бэрэ тызэлукIагь. Ежь Владислав Ардинбэ хатоведэу щытыгь. Хъатмэ апылтыгь. Щылэж шIэнныгэлэжьыбэ хъатхэр адыгэгэхбхаз лъапсэ яIеу, мыш икъихи аш хэгъэтуу щашыгъэу зылохэрэр. «Хаты» ыки «хеты» ашлуузэхэкIуакIе, хэта ахэр? «Хатхэр» — тэры, хъатхэр ары. «Хетхэр» — Европэ лъэнэхкIомкIе къикIыхи, хъатмэ къаҳэтысиххэхи ахекIухыгъэх, абзэ аштагь, шIэнныгэлэжхэм зэхагъэкIуакIе, арышь, джа лъэхъаным Хъат хэгъэтуу щылагь, икъелэ шъхыаэштыгъэр

— Хъатуц (Хатуца).
Мы зэпстэуми тхыльтык!эм чыып!э
щагъотыгъ, тарихъыр зэзыгъаш!э зышло-
игъохэмк!э, лъэпкъ зэхаш!э зи!эхэмк!э
пъашшагъоныш!

ТЭУ Замир.

Шынжъ Сафыет псаугъэмэ, ыныбжъ ильэси 100 хъущтыгъэ

Шум изыхаф кодырэп

Шапсыгъэ районымкэ куаджэу Хаджыкъо 1920-рэ ильэсем шэкюгъум и 10-м кыщыхуугъэ Шынжъ Сафыет Мусэ ыпхур ары адигэ бзыльфыгъэхэмкэ ашьэрэ хисап гъесэнгъэ ашэу зэзыгъэгъотыгъэр.

1937-рэ ильэсем аш дэгъу дэдэу Адыгэ педтехникумыр кыухи, Ростов дэтигъэ къэралыгъо институтын иеджэн щылтигъэкотагъ.

Ильэсэ бэрэ Адыгэ къэралыгъо кълэеъджэ институтын щилэжъэгъэ Сафыет научнэ юфшагъэу ытхыгъэхэм зэу ашыц «Из истории математического образования в Адыгее» зыфиорэр. Адыгэ къэралыгъо кълэеъджэ институтын ифизикэ-хисап факультет ашэр деканэу иэгъэ Шыакъо Мынхутар Хаджэбий ыкъом ыныбжъ ильэси 100 зэрэхуурэм фэгъехыгъэ тхильэу Мынхуапэ кыщи-дэкигъэм изы пычыгъо ляпсэ фэхъугъэри С. М. Шынжъым инаучнэ юфшагъ ары.

Адыгэ къэралыгъо кълэеъджэ институтын ыхъаным ыпэ-кэ Шынжъ Сафыет хэкум игурыт еджапэхэм, Краснодар дэт техникумым ильэси 4 хисапымкэ кълэеъджэ ашылэжъагъ.

1944-рэ ильэсем арыре Нэпсэу Фазиль Айсэ ыкъомрэ зы щынэнгъэ гьогу зэдтихъагъэх. Сафыет ипсаунгъэ зэрэзэнхыгъэ кыхэкъе 1947-рэ ильэсем унагъом Къэбэртэе АССР-м зегъазэ, куаджэу Нартан игурыт еджапэ ипащэу Фазиль агъенафа. Ишхъагъуси хисапыр мыш щаргъэхэы.

1955-рэ ильэсем кыщегъэжъагъэу 1985-рэ ильэсем нэс Шынжъ Сафыет Адыгэ къэралыгъо кълэеъджэ институтын ифизикэ-хисап факультет икэлэеъгаджэ щытагъ. Студентхэр аш тээкү кыщи-цинэцтагъэхэми, лытэнгъэшко кыифашы-щытагъ, агъэлъапэштагъ. Студентхэм ашыц гореми икэлэеъгаджэ кыгъэукытэжъэ кыхэкъигъэп. Блэктыгъэ лэшэгъум ия 60-рэ ильэхэм ком-сомолми, еджапэхэм япаш-хэми ныбжыкъи-хэм ягъэджен нэмькъе, япуни лэшэу анаэ

тырагъетыгъ. Адыгэ къэралыгъо кълэеъджэ институтын а лъэхъаным чэсигъ модэм зыкыщезымыгъан зышонгъэгъэ кълэ зытту. Зы мафэ горэм хисап анализымкэ кълэеъджэу Шынжъ Сафыет лекцием къеджээ, студент клаэм кълэтихыи къэтэджынэу риуагъ. Аш нэмькъеу кълэ заулэ кынгъэтэдхжи мэрэущтэу ариуагъ: «Тыда шузыщеджэрэ? Сыд фэдэ сэнхэхата шуулэ къижу-хъахэрэ? Moy зэ шуакыб къэжкугъаз». Студентхэм зыкызызэптигъазэм, кълэеъджэем игушии лыгъэкотагъ: «Moy зэ кызышлэжкугъэш кълэеъджаклохэм ашашхээ шууитэ десэр къешуулатэу. Сыд ахэм альэгъурэр? Шууилъекоптигъэ ээрэшоир, шууигъончэджэут зэрэтемыдзагъэр, шхъац кыхъэу шүтэлээр зэрэмжыгъэр ары. Аш фэдэу кълэеъджаклохэм ашашхээ укуицо хъуна? Шууитэлъекэ, шууишн-кыгъэкэ кълэеъджаклохэм щысэ шуузэрэфхун фаер кызгу-рыжкугъалоба? Шо сыда кълэеъджаклохэр зыфэжкугъэсэн шуульэкъищтыр? Такъик 40 шхосэты, кълэеъджэ шхып-къэм теплъэу илэн фаэм фэдэр шууиэу лекцием икэух шуукъекоптэжъ». Ылжыкэ клаэм-

хэр нахь зыфэсакъижъ хъугъа-гъэх, якълэеъгъаджэ зыукахэ-кэ афэмыхуу зыдеплъыхы-жыщтыгъэх.

Ашьэрэ еджапэм лытэнгъэон, лытэнгъэ кызыф-ригъашын ылъэкигъ. Ашьэрэ еджапэм кыщыхуурэ постуми ар ашыгъозагъ, зэрэзекон ф-хэмкэ студентахэм ренэу уч-чэжъэгъу афхъущтыгъ.

Студентхэу десэр зыкызыг-рымыуа-гъэхэм адэлэжъэгъэ-нэмкэ, консультациехэм язэх-щэнкэ Шынжъ Сафыет иуахъэ шхъасыщтыгъэп. Студентхэм ыгу афихыгъагъ, язитет ренэу къэупчэштагъ, зищыкагъэхэм ылъэтигъ афхъущтыгъ. Кълэеъджэхэм ны-тыхэр бэрэ кыригъблагъэштагъ, ялфыгъэхэм къадхъухэрэмкэ, щыкагъэу ялхэмкэ шхъаихыгъэу адэгү-щытагъ.

Сафыет бзыльфыгъэ үшүэ, къедэурэр зыкызыфищэн ылъэ-кэу щытагъ, урсысбээ дэгүү үлчлигъ. Ифэмэ-бжымэ цыифхэм атыригъэхан ылъэки-щытагъ, ишпэлэсэнгъэшхорэ иш-дээрэ хэлчлигъ, ашьэрэ еджапэм икълэеъджэ пэрытхэм ахальтэштагъ.

Мыпшыгъэу студентахэм зэрэдлажэштагъэр, щынэнгъээм иччэгү зэртигъэр ары физматым щезыгъэджахъэми, истудентхэм Шынжъ Сафыет зыкагъэлэштагъ. Бзыльфыгъэ хуупхъэм риғэджахъэхэм ашыщхэм ягукэхъижхэм джы шуущащиджэгъозэн.

— Нартхэм афэгъэхыгъэ научнэ юфшагъэ гъэшгэйхон зытагъэ Шынжъ Сафыет шуукэ-сигу къэкижы, — къеуатэ физматым щеджагъэр, тарихъ шынэнгъэхэмкэ докторэу К. Г. Ацумыжым. — Бзыльфыгъэ үшүир типшэу хисап анализымкэ курсовой юфшагъэхэм тадэлэжъагъ. Ахэм ятхынкэ кълэеъджэаджэр ишпэлэгъушоу тиагъ. Пэублэ классхэм аш-зыгъаджэхэрэм афэдэр анахъ юфыгъо къинри аш къытфызэхифыщтыгъ.

РСФСР-м народнэ гъесэнгъэхэмкэ иотличникэ С. И. Тэхуутэмырим ыгу кызыэрэкыжы-рэмкэ, Сафыет кълэеъджэ пхъашэу, ау зафэу щытагъ. Шыакъо Мынхутари Шынжъ Сафыети студентахэм афэгумэ-

фыети, факультетым ашэрэ деканэу иэгъэ Шыакъо Мынхутари юф амшшэжымы физматыр якъоптагъ. Ахэр партийнэ зэлжэхэм ренэу къаклоштыгъэх, студентахэм япунрэ ягъэсэнрэ япхыгъе юфыгъохэм защатегу-щыгъэ юфтыхъабзэхэм чанэу ахэлажжэштагъэх. Хэгъэгум щыхагъэунэфыкъырэ мэфэкы-шхохэм ахэр ахэмьлажжэхэм зыкли къыхэкъыгъэ, — ыгу къыхыгъы хисап анализымкэ кафедрэм идоцентэу Ушхуу Дамир.

Хэгъэгум зэошхом иветерану Шынжъ Сафыет Мусэ ыпхум медальхэу «За оборону Кавказа», «Юофшэнэм иветеран», тамыгъэу «СССР-м гъесэнгъэмкэ иотличник» зыфиохэрэр, Адыгэ къэралыгъо университе-тим имедалэу «За вклад в развитие университета» зы-фиорэр къыфагъэшшошаагъэх.

Тарихъ шынэнгъэхэмкэ кан-дидатэу Нэпсэу Фазиль Айсэ ыкъомрэ аш ишхъэгъусэре къаплыгъэ къомрэ пхъумрэ дахэу зэдаптугъэх. Ахэр ны-тыхэм ягъогу риулагъэх, гъэхъагъэ хэльэу физикэ-хисап факультетир къаухыгъ. Ахьюу Аминэт физикэ-хисап шынэнгъэхэмкэ кандидат хуугъэ.

Нэпсэу Фазиль народнэ гъесэнгъэмкэ Адыгэ хэку Советын итхамэтагъ, Адыгэ научнэ-ушэтэкло институтын, Адыгэ кълэеъджэ институтын тарихъымкэ икафедрэ идоцентэгъ.

Нэпсэу зэшхъэгъусэхэр сыдрэ лъэнхыкъы щысэхтихыпэу щытагъэх, ильэс 73-м ехъу зэгурьохэу кызызэдагъэшагъ. Ахэм лытэнгъэ зэфиряла-гъэр, цыифхэр, щынэнгъэр шу зэрэлэгъущтагъэхэр ары ягъашэ къыхъэ зышыгъэр. Нэпсэу Фазиль дунаир зехъожымынбыжъ ильэси 100-м шхъаджэкъыгъагъ, Шынжъ Сафыети лэшэгъу ныбжымы нэсэнкэ бэп къыфэнэжыгъагъэр.

Зэшхъэгъусэхэр ашээ зэхэлжээ зэдтихъагъэх. Ильэситуу къэлэеъджэхэмкэ, ишхъэгъусэ идуний зехъожжэ нэуж мазэ нахь темышэу Шынжъ Сафыети тигъэгъазэм и 23-м дунаим ехъижъагъ. Псышопэ районымкэ куаджэу Шэхалэ ахэр щытагъэтилъыжыгъэх.

«Шум изыхаф кодырэп» цыифхэм зэралоу, кълэеъджэхэмкэ юф амшшэжымы физматыр якъоптагъ. Ахэр партийнэ зэлжэхэм ренэу къаклоштыгъэх, студентахэм япунрэ ягъэсэнрэ япхыгъе юфыгъохэм защатегу-щыгъэ юфтыхъабзэхэм чанэу ахэлажжэштагъэх. Хэгъэгум щыхагъэунэфыкъырэ мэфэкы-шхохэм ахэр ахэмьлажжэхэм зыкли къыхэкъыгъэ, — ыгу къыхыгъы хисап анализымкэ кафедрэм идоцентэу Ушхуу Дамир.

Шынжъ Сафыет
Адыгэ къэралыгъо
кълэеъджэ институтын
циригъэджахъэхэмрэ
юф дэзышагъэхэмрэ

Лъэпкъ шIэжьыр, щыIэныгъэр

Адыгэир къахэшы

Лъэпкъым итарихъ, шэн-хабзэхэм гукIэ зафэбгазэмэ, цыфым ишIушIагъэ уасэ фооши. ЛIэууххэм язэпхыныгъэ дунаим нахышоу щябгъашэ пшIоигъоу щыIэныгъэр зэрэлтыкIуатэрэм ульэпльэ.

Урысыем и Къэралыгъо телекъэтынэ «Культурэм» ижурналистхэр джырблагъэ Адыгэ Республикэм щыIагъэх. Купым ипащэу Анна Коръяковам зэгъэшэнхэр ышIыхээ, гухэлъеу иIагъэмрэ ылъэгъуягъэмрэ ташигъэгъозаг.

«Цыфыр ыкIи чыгур»

— Урысыем ишIольырхэм яшыIэл-псэукIэ зэдъэлтэгъуээ, къэгъэлтээйонэу «Цыфыр ыкIи чыгур» тэгъэхъазыры, — кытигуягъ Тэу Асплан итарихъ хакIэхэр щигъэгъозагъэх. Адыгэем къыгъэгъуээрэ чыгур зыфэдизир кыдэгэлти, псынкIутиофхэр щидъэцкIэнхэу мурад тшIыгъагъэу...

— ШыукIэгъожьаа республикэм уахътэу щыжкугъэкIуагъэр зэрэмымакIэм?

— Хъяа, аш фэдэ гупшисэтиахэп. Тыдэ тыкIуагъэмий гүфебэныгъэ хэлъеу кытлэгъокыгъэх. Анахъеу тшIоштэгъоныр сид фэдэ учIе тиIами, чыжъеу тымыкIоу джэуап зэгъэфагъэхэр кызыэретаоштыгъэр ары.

— Чыгур цыфым егъэдах.

— Адыгэем ичыгу тышIеу таихъээсүүхъэрэ дунаим идэхагъэ кыыштаагъэлтэгъуугъ, цыф гъештэгъонхэм нэуасэ тафэхъууг...

ЗIукIэгъухэр

Мыекъолэ районым икүшьхээжэлэхэм, псыхъо чъэрхэм, псыквефэхэм, Сырыфыгъ, нэмыхкIэм журналистхэр ашылаагъэх. Адыгэ къуажхэм ятарихъ зыкIеупчIэхэм, къэбарэу зэхахыгъэр зэрэгшэштэгъэр ашагъэгъ.

Адыгэем ягушIэжъеу «Мээзир зыгъэкирэм мээзир зэрилхъоу жырырэп» зыфиорэм гупшисэу

хэльими тегущыIагъэх. Адыгэ плакъохэм ятамыгъэхэр зытедзэгъэ чыгъихъ Сырыфыгъ кыщаагъэх. Чыг пэччы ыпашхъэ плакъом ятамыгъэ зэрэштым мэхъэн хэхыгъе иI. Плакъор зэфещэ, чытпIэм щызэлокIех.

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей шенгыжъэмкIэ иофиши шхъяаэу, зэльашэрэ археологэу, Урысыем ижурналистхэм я Союз хэтэу Тэу Асплан ист унхэм ятарихъ хакIэхэр щигъэгъозагъэх. Адыгэем я ИльесыкIэ зэрэгшээфэкIирэм, адыгэ къебым и Мафэ, фэшхъафхэм якъэлтэн якъбар къафилотагъ.

Адыгэ быракъыим, адыгэ шуашэм ямэфэкIэхэм республикэм ис лъэпкъхэр зэрэхлажъэхэрэр, язэпхыныгъэхэр мэфэкIэхэм зэрэшыгъытэрэр Москва къикыгъэхэм журналистхэм хэушхъафхыгъеу хагъеунэфыкIыгъ.

Шэн-хабзэхэр

ХакIэр зэрэбгъэблэгъэштыр, йанэм изэгъэфэн, фэшхъафхэр иофиши «Нанэм» ипащэу Нэгъуцу Аспланрэ Тэу Аспланрэ къагъэлтэгъуагъэх. Лъэкъуиш зиэ адыгэ йанэр хурауэу зэрэштыр зышогъэштэгъонхэм яупчIэхэрэ зэхэтхыгъэх. Нарт Iуашхъэхэм ятарихъ щыIэныгъэм зэрэхемыкIуакIэрэм А. Тэур кытегущыIагъ.

Тильепкъэгъухэм яшэн-хэбэшшухэу кытлтыIэссыжыгъэхэр ныбжыкIэхэм ягунэхы. Огуу зыхукIе «Ханцэгугащ» зыфиорэр зэрээхэшштыгъэм, Тхъэлтэйум ыуж ошхыр къешихъу кызэрэхэкIыщтыгъэм, нэмыхкIэм яхышыгъэхэр непэр щылаикIэм дештэх.

Адыгэхэр зызэукихэхээ нахыжым ятэ ѸцIэхээ зэрэмдэжэхэрэр журналистхэм къафилотагъ. Пуныгъе мэхъанэу аш иэри къыхагъэштыгъ.

Иэшт, — къыуагъ Тэу Асплан.

Цурмыт Саусыр искусстввэм пыль, футбол ешIэ, спортым цэрио щыху шоигъу.

Иэпэласэм иеджапI

Бгъефедэн пльэкIыщт искусстввэм кIэлэццыкIуэр нахь куом хэшэгъэнхэм иофиши «Нанэм» ипащэу Нэгъуцу Асплан иштыпкъэу пыль. Республикэм иньбыжыкIэхэм «Иэпэласэм иеджапI» зыфиорэр афызэхещэ. ПхъэкIычыр, нэмыхкI элэпкъ музыкальнэ лэмэ-псымэхэр, унагъом ишыкIэгъэ пкыгъохэр зэрэшыгъщхэр А. Нэгъуцуум къыгъэлтэгъуагъэх. КIэлэджакло пэччы еж-ејкыреу пхъэкIыч зыфишыгъыгъ.

Адыгэ джэгур пхъэкIычм къызэригъэбаирэм А. Нэгъуцуур кытегущыIы, ордышишьом диштэу лъэпкъ мэкъамэхэр ыгъэжынчыгъэх.

Къуаджэхэм ашыНагъэх

Республике общественне движение «Адыгэ Хасэр» зэхэштэо купым хэтигъ. Хасэм итхъаматэу Лымыщэкъо Рэмэзан, аш игуадэу Бэгъушэ Алы хакIэхэм гүшыгъэту афэхъуягъэх. А. Бэгъушээр ягусыэу Кошхъэблэ районым щыIагъэх, шенгыгъэлэхъэм, искусстввэм иофиши шэхэм аlykIагъэх.

Адыгэ куаэр зэрэхахырэм, йанэм, күшъэм, щыIэныгъэм чытпIэм щырьэм, адыгэ куаэр афэгъэхыгъэ мэфэкI эзэхахъэхэр ильэс къес республикэм зэрэшыкIорэм, аш лъэпкъ зэфэшхъафхэр зэрэхлажъэхэрэм яхышыгъэ къэбархэр хакIэхэм ямязакуу Адыгэим щыпсэурэ ныбжыкIэхэм ашогъэштэгъонигъ.

Адыгэ шыур, шахъор

КIэрэшэ Тембот ытхыгъэу «Шахъомрэ пшэшшэ пагэмэр» зыфиорэм кыыщбэхъэжъэнэшь, адыгэ шуум эхылIагъэу къэплотэн пльэкIыщтыр бэ. Адыгэ Хасэм и Хэсашхъэ хэтэу Хъо-

лон Хъамедэ адыгэ шуашэм изехъанкI щысэшу къегъэльягъо. Шым тесэу зекло зыхъукI, гур зыфещэ. Шы Iээзас, шахъо. Журналистхэм яупчIэхэм джэуапэу аритыжырэр гум кыкырэ гупшисэу зэрэштыр аш къыхэшыгъ.

Лъэпкъ Иэпэласэу, Адыгэ Республике искусстввэхэмкI икэлэццыкIу еджапIэу Лъэцэрько Кимз ыцIэ зыхъирэм икэлэгъяджэ ГъукIэ Замудин ипуга блэхэм, шыкIепшынхэм яхышыгъэ дунэе къэбархэм тагъэгушо, Адыгэ Республике ыцIэ искусстввэм лъагэу щалты. Аш риppardжэхэрэм хэгъэгү, дунэе зэнэкъохуэм апэрэ чыпIэхэр къащыдахыгъэх.

Пашты Гупсэ кIэлэджакло, шыкIепшынэр къызиштэкI бзэсхэр искусстввэм ыбзэкI «КъегъэгүшIэх». «ШыкIепшынэр сшогъэштэгъон, гум ильир кыриосытыкIын сэлъэкI», — кытиуягъ пшэшшэ ишыгъэм.

Шенгыгъэлэжьэу Унэрэко Рае адыгэ шэн-хабзэхэм, лъэпкъ музыкальне искусстввэм зэгъэфагъэ, гурынгъошоу къатагуучыгъ.

Шуашэм идэхагъ

Адыгэ шуашэм, лъэпкъ тхыпхъэхэм афэгъэхыгъэ къэгъэльэхонхэр пос зыпти ыцIым фэдэх. Иэпэласэу Сетэ Сафыет шуашэм шыкIеу къыфигъотырэм иеплъицIэхэр къыриолгагъэх. СуртышI-модельерэу Сташу Юре музеим кыишигъэлтэгъорэ шуашхэм, тхыпхъэхэм журналистхэр къащыгъуягъэх.

Урысыем лъэпкъи 190-м нахыбэ зэрэшыпсэурэм, ахэм язэпхыныгъэхэр искусстввэм зэригъэптихэрэм Сташу Юре къатагуучыгъ.

Искусствэр, тарихъыр, бзэр

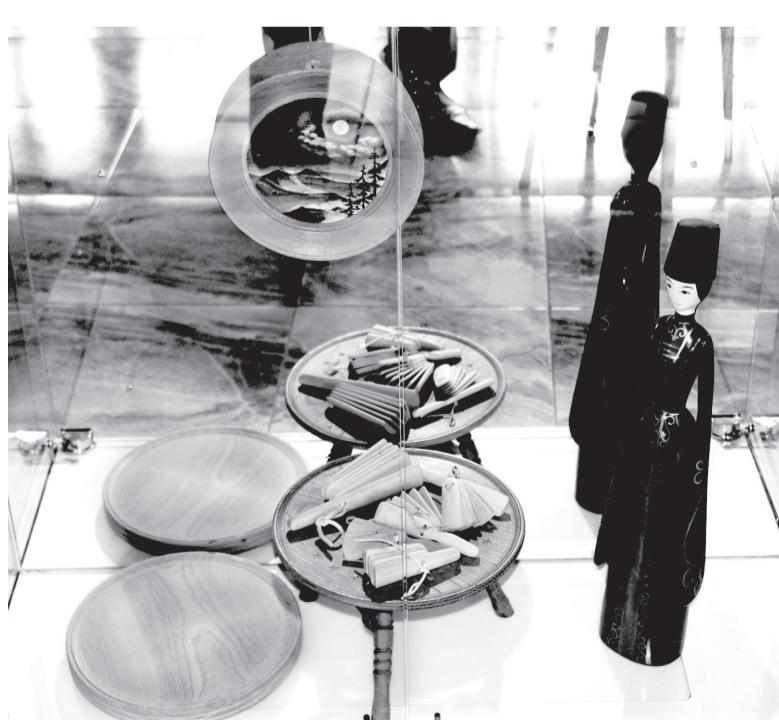
Адыгэхэм яныдэлъфыбзэ, ятарихъ, яискусствэ нахышишоу зэрэгшээнхэм фэш гумэкIыгъоу тиэхэм журналистхэр къакIеупчагъэх. ИскусствэмкI ансамблэ цэриохэу «Налмэсэр», «Испамыр» тиэх. Театрэхэм яофшагъи уштыхнуунэ щыт.

Адыгэ Республикэм культурамкI и Министерствэ, АР-м лъэпкъ иофиэмкI, йээкIы къэралхэм ашыпсэурэ тильепкъэхъэм адярьялэ зэпхыныгъэхэмкI ѿкли къэбар жуу гээн иамалхэмкI и Комитет, Адыгэ Хасэм, нэмыхкI эхэм зэхэшэн иофиэмкI ѿлыгъэгъу къытфэхъуягъэхэм гъэзетымкI «Тхъашуу гэгъэпсэу» ятложы тшIоигъу, — кытиуягъ Анна Коръяковам. — Бзэм, культурэм татагуучынхэм фэш едъэжъэгъе иофиры лъыдгъэкIотэн тимурад.

Адыгэ Республикэм икультурэ, ишыкIэл-псэукIэ Урысыем нахышишоу щашэ зэрэхъурэм тэгъэгушо. Гуэтныгъэ зыхъэлхыр къиний пэшиукIон ельэкIы. ЗэхэшакIохэм ашкIе тафэрэз, зэгурьионгъэхэм рагъэжъэгъе иофиры лъыдгъэкIотэн.

ЕМТЫЛЬ Нурбай.

Сурэтхэр зэхахъэм кыишигъетхыгъэх.

АР-М ХЭГҮЭГУ КЛОЦІ ИОФХЭМКІЭ И МИНИСТЕРСТВЭ КҮЕТЫ

Экстремизмээ пэшүе когъягын фэш

Адыгэ кэралыгъо университетым епхыгъэ Мыекъопэ кэралыгъо гуманитар-техническэ колледжым джырэблагъэ экстремизмэ нэшанэ зилэ шыкіхэм ныбжыкіхэр ашчухумэгъэнхэм зыщатегуущыгъэхэ зэхэсигъо щылагъ. Аш хэлэжьагъ АР-м хэгъэгү клоці иофхэмкіэ и Министерствэ иофишигъ, полицием имайорэу Денис Соф-Оглы.

Мыш фэдээ иофтхабзэхэм пшъэрыльзэу ялэр льэпкъык дин зэфышигъыкіхэр гъэлтигъэнээр, джащ фэдэу студент ныбжыкіхэм азыфагу зэгурмынгъэ къимытэджэнэм фэлорышынээр ары. АР-м хэгъэгү клоці иофхэмкіэ и Министерствэ илъыкло студенчэхм къафиолатг социальнэ хъытухэм мыхьущ тхыгъэхэр къарызыгъахъэхэрэм ыкчи хабзэм пэуцужыхээ цыфыбэ зыщазэрэгүйирэ иофтхабзэхэм ахэлажьэхэрэм пшъэдэжкынжээ ахын альэкъыщыр.

Джащ фэдэу ныбжыкіхэр эмьгупшигъэху гъогу пхэндэг зынхэхэкээ уголовнэ иоф къапагъэтэджэн зэралъэкъыщтым епхыгъэ иофигъом майорэу Соф-Оглы нахь игъекотыгъэу къытегуущыгъ. Бзэджашагъэ зезыхыгъэхэм пшъэдэжкынжээ ягъэхыгъэнэмкэ хабзэгъяуцугъэу щыэм зэхъокынгъэу фэхъугъэхэм кілэцыкіхэр щигъэгъозагъэх.

Зэхэсигъом хахьэу экстремизмэ ыкчи терроризмэм апэуцужыгъэнэм епхыгъэ пэшорыгъэш иофтхабзэу зэрхэхээрэр къизыгъотыгъирэ видеокъэгъэльгъоным студенчэхэр рагъэпплигъэх. Нэужум кілэцыкіхэм яупчэхэм полицием икъулыкүшэ игъекотыгъэ джыуапхэр къаритижыгъэх.

Зэнэкъокъум икіэуххэр къэнэфагъэх

УФ-м ихэгъэгү клоці куулыкы иофишигъэхэм я Мафэ ипэгъокіэу Урысые кілэцыкіх творческэ зэнэкъокъум ишъольыр едзыгъо «Сянэ-сятэхэр полицием иофишигъ» зыфиорэм икіэуххэр республикэм щызэфахысигъыгъэх.

Полицием имэхъанэ къэлэтигъэнэм имызакъоу, мы сэнэхъатым пшъэдэкыгъэу пыльыр кілэцыкіхэм къагурыгъэгъэнэм, язэхашэ къэгъеуущыгъэнэм иофтхабзээр фэлорышыгъ.

Хэгъэгү клоці куулыкүм иофишигъэхэм якілэцыкіхэм ежхэм къазэрэгүриорэм фэдэу куулыкүм иофишигъэн зыфэдэр, аш шуугаа ыкчи къинеу пыльхэр сурэтшыгъэхэмкіэ къираотыгъигъэх.

2020-рэ ильэсийм зэкімкі иофишигъэ 40 фэдиз къирахыгъыгъ, кілэцыкіхэр аныбжыкіэ ильэс 6-м къыщегъэжъяа ыгъэу ильэс 14-м нэсэу зэтеутыгъагъэх. Жюриим хэтыгъэх АР-м хэгъэгү клоці иофхэмкіэ и Министерствэ ипащэхэр, ведомствэм епхыгъэу иоф зышигъэх Общественнэ советым хэтхэр. Теклоныгъэр къыдахыгъ Иван Прилуцкэм, Артур Тополян ыкчи Арина Бутенкэм.

Мыхэр зэнэкъокъум икіеух едзыгъо хэлэжьэнхэ альэкъыщ.

Мэзи 9-м къыктоц нэбгырэ 30

Адыгэ Республикэм хэгъэгү клоці иофхэмкіэ и Министерствэ льэсрүклохэр зыхэфэгъэ хуугъэшагъэхэм япчыагъэ зэрэхахъорэм епхыгъэ къэбархэр мымакіэу къетых. Кэралыгъо автоинспекцием иофишигъэхэр анахьэу зыгэгумэкъихэрээр мыш фэдэу гъогу хуугъэшагъэхэм кілэцыкіхэр бэу зарахафэхэрээр ары.

Гүшүээм пае, шэклогъум и 2-м, пчыхъэм сыхьатыр 8-м таекъыпшигъыкіэ ежагъэу, урамхэу Димитровымэ Чкалловымэ ацээ зыхыхэрээр зыщизэхэкъыхэрэм дэжэ Мыекъуапэ щыпсэурэ бзыльфыгъэу ильэс 30 зынныбжыр автомобильэу ГАЗ-м исэу ильэс 16 зынныбжыр таатхор гъогум тыриутыгъ. Аш лъапсэ фэхъугъэрээр зынныбжы имыккугъэм шапхъэхэр зэриукъуагъэхэр

ары. Іетахъом шъобжхэр тещагъэхэу сымэджэшым нагъэсыгъ.

Статистикэм къызэритьрэмкіэ, мы ильэсийм имээз 9-у пыкыгъэм зынныбжь имыккугъэхэр зыхэфэгъэ гъогу хуугъэшагъэ 30 Адыгейим игъогухэм къатеххуухагъ. Ахэм нэбгыриту ахэклодагъ, нэбгыре 32-мэ шъобжхэр атещагъэхэ хуугъэ. Хуугъэшагъэ 30-мэ щыщэу 9-р кілэцыкіхэм гъогум сакъынгъэ къызэрэшызхамыгъэфагъэм епхыгъ.

Зэфэхысигъяхъэм къызэрэгальгаарынгъэ, гъогу хуугъэшагъэхэр нахыбэу зыщагъэунэфыгъэхэр къалэу Мыекъуапэ ары.

Адыгейим и МВД икъулыкүшэхэм водителхэм зафагзээ гъогурыкёним ишапхъэхэр амыукуонхэу, льэсрүкло зэпрырыкылэхэм сакъынгъэ къащизхагъэфнэу.

Нытихэм якілэцыкіхэм ренэу агу къагъэкигъын фое гъогум щынэгъончьеу щызеконхэмкіэ шапхъэу щылэхэр зыфэдэхэр.

Шыбзыхъу Арсен финалым хэлажьэ

Зэнэкъокъоу «Народный участковый 2020» зыфиорэм икіеух хэлэжьэшт Адыгэ Республикаангкіэ полицием истаршэ лейтенантэу Шыбзыхъу Арсен.

Шэклогъум и 1-м юбилейнэ я Х-рэ Урысые зэнэкъокъоу «Народный участковый 2020» зыфиорэм ияшэнэрэ кіеух едзыгъо рагъэжъагъ. Зэнэкъокъум изэхэшаклохэм ягъусэу тхыльтедзэлэ унэу «Комсомольская правда» зыфиорэм ихэушхъафыгъэгъэ портал онлайн шыкіл тетзу мэкъэтынэр щекло.

Республикэм ыцікіэ шольыр зэнэкъокъум хэлажьэ Мыекъуапэкэ полицием участковэ уполномоченнэу Шыбзыхъу Арсен.

АР-м хэгъэгү клоці иофхэмкіэ и Министерствэ Адыгейим щыпсэухэрээм закынфегъазэ Шыбзыхъум амакъэхэр фатынхэу.

Нэжь-Иужьхэр агъапцэх

Бысымхэр яунэхэм зэримысхэр ашіэзэ, тыгъуаклохэр ыкчи хъунклааклохэр унэхэм арэхъэх, мылькум епхыгъэ бзэджашагъэхэр зэрахъэх. Автомобильхэр ыафыхэуи маклэп къызэрэхэкъырэр.

Гүшүээм пае, шэклогъум 2-м Мыекъуапэ идежурнэ часть ильэс 75-рэ зынныбжь хуульфыгъэм зыкынфигъэзагъ. Хуульфыгъэм къызэрлигъэмкіэ, республике гулчэм иурам горэм тетыгъэ икушхъафачэе бзэджашагъэм ыуифын гухэль илэу къытагырихыгъыгъ.

Патрульнэ-постовой куулыкүм иофишигъэхэм пэшорыгъэш иофтхабзэу зэрхэгъэхэм яшуагъэкэ ильэс 51-рэ зынныбжь бзэджашагъэм Мыекъуапэ щыщыр къаубытагъ, ыпэкіэ аш хъапс тельтигъ. Бзэджашагъэм ышагъэм еуцоллэжыгъ, уголовнэ иоф къыфызэуахыгъ.

Джащ фэдэу чэш-зымафэм къыклоці нэжь-иужьхэм ямьльку ашуатыгъэу хуугъэшагъиту агъузнэфыгъ. Уголовнэ лъыхууним икъулыкүшэхэм Мыекъопэ районым тыгъуакло къыщаубытагъ. Бзэджашагъэм ильэс 37-рэ зынныбжь, ыпэкіэ хъапс тельтигъ. Зэрэгэунэфыгъэмкіэ, ильэс 72-рэ зынныбжь пенсионерым иунэ итыгъэ телевизорыр шууитыгъу.

Мыш фэдэ щысабэ джыри къэпхын пльэкъыщ.

Къэзэгъэхъазырыгъэр КИАРЭ Фатим.

Спортым щыцЭрыПохэр

М. Сулеймановым тыфэгушло

Европэм ифутбол клубхэу чемпионхэм якуп кубокыр кыщыдхэгъэнэм фэгъехыгъэ зэнэкъохум «Краснодар» Краснодар щешлэ.

Я 3-рэ къеклокыгъом хэхъэрэ зэлукэгъум «Краснодар» Испанием щыцлагь чыпилэ командэу «Севилье». Бысымхэм теклонигъэр 3:2-у къыдахыгъ. Арэу щитми, тызыгъегушон къэбар зэхэтхыгъе.

Европэм и Кубок фэбэнэрэ командэхэм язэхэцклохэм къэлапчъэм Иэгуаор анахь дахэу дээзыдзагъэр къыхахыгъ.

Клуб 32-рэ зыхэлжъэрэ зэнэкъохум гъогогу 62-рэ ешлаклохэм къэлапчъэм Иэгуаор дадзагь. Хъагъэм Иэгуаор анахь дахэу дээзыдзагъэр «Краснодар»

иешлаклоу Магомед Сулеймановыр ары.

Къэлапчъэм метрэ 20 фэдиз-кэ пэчыхъжуу М. Сулеймановыр зыдаом, Иэгуаор «дэлкъым» шхъярлыкы, зэрэбыйрэ шыккэр зэблихъугъ, чэрэгтүүз къэлэпчъэ къогъупэм къофагь.

М. Сулеймановыр Урысыем ихэшипыкыгъэ ныбжыккэ командэ хэт, Европэм иклюх зэнэкъохум хэлжэйнэу зегъехьзы.

Ильэс 20 зыныбжь ешлаклоу М. Сулеймановыр тыфэгушло, спортышном нахь цэрило щы-

хунэу фэтэю. Испанием щешлээ къэлапчъэм Иэгуаор зэрэдидзагъэр дунаим щальэгъугъ, къы-

фэгушуагъэх. Опсэу Магомед! Сурэтым итыр: **Магомед Сулеймановыр**.

Баскетбол

ЩысэшПум текЛоныгъэм уфецэ

«Динамо-МГТУ» Мыекъуапэ — «Нефтехимик» Тобольск — 80:71 (21:17, 17:17, 19:12, 23:25).

Шэкъогъум и 11-м Адыгэ республикэ спорт Унэшхуу «Ошутенэм» щызэдешлагъэх. Зезыщагъэхэр: В. Новиков, А. Архипов, А. Сагайдачный.

«Динамо-МГТУ»: Чичайкин — 2, Александров — 14, Гапошин — 9, Милютин — 2, Еремин — 22, Князев — 17, Кочнев — 14, Широков, Саленко.

Урысыем баскетболымкэ иапшъэрэ купэу «Б-м» щыцкорэ зэнэкъохум Мыекъохум «Динамо-МГТУ-р» хэлажьэ. «Нефтехимикым» зыдешлэ, баскетболым хэгъозагъехэм Иэпэлэснэгъе ин къагъэлъэгъуагь, теклонигъэм яшыпкэу фэбэнагъях.

Шэнышуу зэрэхъугъэх, Николай Ереминиыр хурдланам дэжь дэгъую щешлагь. Ухумаклохэр кызэринэхъээ хъагъэм Иэгуаор бэрэ ридзагь. Максим Князевыр «Динамо-МГТУ-м» бэмышлэу къыхэхъагь, хурдланам Иэгуаор ридзэнэхъэм щысэшлу къегъэлъагьо.

Тикомандэ икапитанэу Илья Александровым, тренер-ешлаклоу Артем Гапошиным зэхэцэн иофхэр дэгъую зэлукэгъум щагъэцэлкагъях. Псынкэу, зэгурьоныгъэх ахэлтэй эшлэхээ командэр теклонигъэм фащагь.

«Нефтехимикым» Мыекъуапэ ешлэгъур къыщихын, арэ ихэм ахэуцон имурадыгь. Хурдланам Иэгуаор анахыбэрэ изыдзагъэхэм ашыцых К. Архиповыр — 17, Т. Клюндиковыр, А. Жидкаменкэр — 15, Л. Никитенкэр — 9.

Ящэнэрэ едзыгъор 19:12-у «Динамэм» къыххи, теклонигъэр

къыдихынам фэшл хэкыплэхэр къыгъотыгъэх.

ЧыпIэхэм шъузэпяплъ

Командэхэм ешлэгъую ялагъэр зэфэдизэп, арэ щитми, чыпилэу зыдещтихэм, очко пчагъагъеу ялэм тильэпльэ.

1. «Барнаул» — 11
2. «Металлург» — 10
3. «Тамбов» — 9
4. «Динамо» Ст — 8
5. «Нефтехимик» — 8
6. «Чебоксарские ястребы» — 8

7. «Русичи» — 8
8. «ЧелБаскет» — 8
9. «Динамо-МГТУ» — 7
10. «МицуБаскет» — 5
11. «Барс-РГЭУ» — 5.

Зичэзыу элукIэгъухэр

19.11	«Тамбов» — «Динамо-МГТУ»
22.11	«МицуБаскет» — «Динамо-МГТУ»
30.11	«Динамо-МГТУ» — «Барс-РГЭУ».

Гандбол

Мыекъуапэ щапIугъэм зегъехъазыры

Хэгъэгум игандбол бзыльфыгъэ командэхэу суперлигэм хэтхэм зичэзыу ешлэгъухэр ялагъэх.

Апэрэ чыпилэ щылэ «Ростов-Доным» ешлэгээ дэгъу къегъэлъагьо. Командэм икъэлэпчъэтуэ Виктория Калининар Мыекъуапэ щыц, гандбол клубэу «Адыифым» щешлэштэгъ. Урысыем ихэшипыкыгъэ командэхэтэу В. Калининам Олимпиадэ джэгунхэм дышъэр къащидыгъигъ.

«Ростов-Доным» чьэпьюгъум ыкы шэлкогъум ешлэгъу къинхэр ялагъэх. В. Калининар Иэпэлэсэ-

нагъэ ин къэзыгъэлъэгъуагъэм ашыц. Тыгъэгъазэм и 3 — 20-м Европэм гандболымкэ изэнэхъкохуу Даниемрэ Норвегиэмрэ ашыклоштим хэлэжъэнэу Виктория Калининам зегъехъазыры.

«Ростов-Доным» чьэпьюгъум мазэм «Астраханочкэм» 27:22-у текуягъ.

Ешлэгъухэр

«Звезда» Звенигород — «Ставрополь» Ставрополь —

39:33, «Кубань» Краснодар — «Астраханочка» Астрахань — 21:28, «Университет» Ижевск — «Луч» Москва — 25:20, ЦСКА Москва — «Ростов-Дон» Ростов-на-Дону — 25:26, «Уфа-Алиса» Уфа — «Луч» Москва — 24:25, «Луч» — «Ставрополь» — 31:39.

Мыекъохум «Адыифым» изичэзыу ешлэгъухэр шэлкогъум ыкы ти гэгъазэм зэхащэштых.

ЧыпIэхэр

1. «Ростов-Дон» — 18
2. «Астраханочка» — 18
3. «Звезда» — 16
4. ЦСКА — 14
5. «Лада» — 10

6. «Кубань» — 6
7. «Университет» — 6
8. «Динамо» — 4
9. «Ставрополь» — 4
10. «АГУ-Адыиф» — 2
11. «Луч» — 2
12. «Уфа-Алиса» — 0.

Нэктубгъор зыгъехъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбий.

Зэхэзыщагъэр ыкы кыыдэзыгъэкырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкэ Иофхэмкэ, Иэкыб къэралхэм ашыпсурэ тильэпкэгъухэм адяярээ зэпхынгъэхэмкэ ыкы къэбар жууцэй иамалхэмкэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшилэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, Редакцием авторхэм къайхырэр А4-кэ заджэхэрэх тхапхэу зипчагъэкэ 5-м емыхъухэрэ ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлтээ, шрифтыр 12-м нахь цыкунэу щыгтэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэх тхыгъэхэр редакцием зэхэгъэкложых. E-mail: adygovoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр: Урысые Федерацием хэутын Иофхэмкэ, радиохъэтынхэмкэ ыкы зэлъы-Иэсикэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чылэгъэлъорышап, зэраушыхъатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщаутийрэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэхэмкэи пчагъэр 4322 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 2108

Хэутынам узьчиштэхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00 Зыщаутийрэр хэхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шхъялэр Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъялэр игадзэр Мэшлэкъо С. А.

Пшьэдэкъыж зыхырэ секретарыр Тхъаркъохъо А. Н.